

Børne- og ungebeskyttelsespolitik

Marts 2023

INDHOLDSFORTEGNELSE

1: INDLEDNING	3
1.1: Baggrund	3
1.2: Formål	3
1.3: Målgruppe	4
1.4: Definition	4
2: AKTIVITETER TIL BESKYTTELSE OG FOREBYGGELSE AF OVERGREB MOD BØRN	4
2.1: Risikovurdering	4
2.2: Organisatoriske rammer	4
2.3: Rekruttering og ansættelse	5
2.4: Aftaler og kontrakter med eksterne samarbejdspartnere og underleverandører	5
2.5: Information og kurser	5
2.6: Regler for samvær	5
3: HVAD GØR VI I PRAKSIS?	7
3.1 Hvornår opstår der mistanke om vold og overgreb	7
3.2 Hvad gør du, hvis mistanken opstår?	7
3.2.1 Hvad gør du som frivillig?	8
3.2.2 Hvad gør du som ansat?	9
3.2.4 Hvad gør du som leder af ansatte?	12
3.3 Afrunding	13
4. BILAG	14
Bilag A: Definitioner	14
Bilag B: RISIKOVURDERING I FORBINDELSE MED BESKYTTELSE AF BØRN	16
Bilag C: PROCEDURE FOR INDHENTNING AF BØRNEATTEST I LANDSFORENINGEN AF VÆRESTEDER	18
Bilag D: TILLÆG TIL KONTRAKTER OG SAMARBEJDSAFTALER MED EKSTERNE LEVERANDØRER – TRO OG LOVE-ERKLÆRING	19
Bilag E: Tegn og signaler på overgreb	20
Bilag F: Vejledning om underretningspligt	23
Bilag G: Den svære samtale med forældre	25

1: INDLEDNING

Landsforeningen af Væresteder ønsker at sikre, at børn bliver beskyttet mod alle former for overgreb og udnyttelse, når de deltager i Landsforeningen af Væresteders aktiviteter.

Aktiviteterne i Landsforeningen af Væresteder er primært rettet mod socialt udsatte voksne.

Landsforeningen af Væresteder afholder få aktiviteter – eks. Ferie Camp – hvor børn i selskab med deres forældre eller værger kan deltage.

Børn under 15 år vil aldrig deltage i aktiviteter med Landsforeningen af Væresteder uden forældre eller værge.

Landsforening af Væresteders sekretariat har den 3. marts 2023 godkendt nedenstående retningslinjer til beskyttelse af børn. Disse retningslinjer angiver dels en række forhold, man skal være opmærksom på for at forebygge overgreb, og dels anvisninger om, hvad man skal gøre, hvis man får mistanke om, at der til trods herfor sker overgreb på et barn.

Retningslinjerne er blevet udarbejdet for at sikre ensartede rammer for ansatte, frivillige, samarbejdspartnere samt leverandører til Landsforeningen af Væresteder.

Retningslinjerne skal kommunikeres til alle relevante interessenter og vil indgå i aftaler med frivillige samt i ansættelsesaftaler.

1.1: Baggrund

Retningslinjerne er baseret på FN's Børnekonvention og gældende dansk lovgivning.

FN's Børnekonvention originale udgave kan ses her:

<https://www.retsinformation.dk/eli/ltr/1992/6>

Forkortet udgave:

<https://redbarnet.dk/media/2722/boernekonventionenplusletplusversion-1.pdf>

1.2: Formål

Retningslinjerne skal beskytte de børn og unge, som deltager i Landsforeningen af Væresteders aktiviteter og skal samtidig også beskytte frivillige, ansatte og samarbejdspartnere mod at blive misforstået i deres handlinger. Retningslinjerne skal følges i alle situationer, hvor der arbejdes med børn og unge.

Det er Landsforeningen af Væresteders ansvar at sikre, at der ikke forekommer overgreb mod børn og unge i vores aktiviteter, og at der gribes ind i tilfælde, hvor der er mistanke om et barns mistrivsel, eller hvor et barn udsættes for overgreb og vold. Herunder at denne mistanke underrettes, og der reageres i overensstemmelse med gældende lovgivning og procedurer.

Landsforeningen af Væresteder vil sikre beskyttelse af børn og unge uanset barnets nationalitet, etniske og kulturelle tilhørsforhold, religiøse og politiske overbevisning, sociale, økonomiske og juridiske status, familie- og kriminel baggrund, fysisk og mentalt helbred mm.

Dette dokument indeholder de samlede retningslinjer for beskyttelse af børn ifm. Landsforeningen af Væresteders aktiviteter for alle målgrupper. Retningslinjerne kan bruges ved blot at tage de dele ud, der er relevante for ens arbejde, eller hvordan man bør forholde sig som frivillig.

Retningslinjerne skal ses i sammenhæng med Landsforeningen af Væresteders principper og værdier. Under forberedelse til vores aktiviteter, der inkluderer børn, skal beskyttelse af børn indgå som en del af processen. Retningslinjerne angiver en række forhold, man skal være opmærksom på.

Retningslinjerne og procedurer vil løbende vurderes og justeres.

1.3: Målgruppe

Retningslinjerne gælder for både frivillige og ansatte samt for eksterne samarbejdspartnere og leverandører. Retningslinjerne skærpes for de grupper af frivillige og ansatte, der har direkte kontakt med børn og unge, og hvor der derfor er brug for særlig opmærksomhed.

1.4: Definition

Et barn defineres som en person under 18 år.

Beskyttelse af børn defineres som de forebyggende initiativer og aktiviteter, som Landsforeningen af Væresteder har med henblik på at beskytte børn og sikre, at intet barn udsættes for overgreb som del af dets tilknytning til Landsforeningen af Væresteder (se bilag A).

2: AKTIVITETER TIL BESKYTTELSE OG FOREBYGGELSE AF OVERGREB MOD BØRN

Landsforeningen af Væresteder ønsker at fokusere på forebyggelse og vil derigennem sikre, at der i aktiviteterne ikke forekommer overgreb af nogen art.

2.1: Risikovurdering

Selv om det ikke er muligt at fjerne enhver risiko, kan en omhyggelig risikovurdering styrke indsatsen for at beskytte børn.

Allerede under opstarten af et nyt projekt eller en ny aktivitet, der inkluderer børn og unge, skal vi se på sandsynligheden for, at overgreb kan finde sted. Risikovurderingen giver et godt grundlag for at vurdere, på hvilke områder der skal sættes ind, og hvad der er vigtigt at fokusere på i vores valg af, hvordan vi tilrettelægger vores aktiviteter og arbejde med børn. Bilag B kan bruges som værktøj til risikovurdering i forbindelse med beskyttelse af børn.

2.2: Organisatoriske rammer

Både ansatte og frivillige i Landsforeningen af Væresteder skal have en grundlæggende viden om, hvad overgreb er, og hvordan mistanke eller viden om overgreb skal håndteres i Landsforeningen af Væresteder. Derfor skal alle have kendskab til Landsforeningen af Væresteders 'Retningslinjer til beskyttelse af børn'. Ansatte og frivillige, der gennem en aktivitet arbejder direkte med børn, skal drøfte retningslinjerne i

personale- og frivilligruppen, så det sikres, at alle er bekendt med indholdet, værktøjerne og procedureerne.

Desuden er det centralt for både at kunne forebygge og håndtere overgreb mod børn at have en åben dialog om børns trivsel og sikre, at der er plads og mulighed for at drøfte bekymringer om børns trivsel i ansat- og frivilligruppen.

Dialog er et vigtigt element i forebyggelsen. Det kan gøres ved, at emnet *overgreb* af og til tages op som et emne på møder, og at børn og forældre ved, at der ikke er nogen emner, man ikke må tale om. Alt skal være tilladt at sige – også det, man måske tror er forkert. Hent eventuelt inspiration til dialog hos socialstyrelsen: www.socialstyrelsen.dk/overgreb.

2.3: Rekruttering og ansættelse

Alle ansatte og frivillige i Landsforeningen af Væresteder introduceres til 'Landsforeningen af Væresteders børne- og ungepolitik', både når de underskriver en ansættelseskontrakt, samt når der laves aftaler om en frivillig indsats.

Ansatte og frivillige, der har direkte kontakt med børn under 15 år, får indhentet børneattest, inden de påbegynder aktiviteten med børn. Landsforeningen af Væresteder indhenter børneattest hvert år inden den årlige Ferie Camp. Se procedure for indhentning af børneattest (Bilag C).

2.4: Aftaler og kontrakter med eksterne samarbejdspartnere og underleverandører

Landsforeningen af Væresteder samarbejder med eksterne aktører, f.eks. workshopholdere, foredragsholdere, etc. Eksterne samarbejdspartnere, der har kontakt med børn, gøres derfor også bekendt med Landsforeningen af Væresteders Børne- og ungebeskyttelsespolitik samt underskriver en Tro og loveerklæring som en del af deres kontrakt (se bilag D). Her skriver de under på, at de er bekendt med og vil overholde Landsforeningen af Væresteders retningslinjer til beskyttelse af børn og unge mod overgreb.

2.5: Information og kurser

For at sikre kendskab til indholdet i retningslinjerne er de tilgængelige på Landsforeningen af Væresteders hjemmeside og indgår også i personalehåndbogen. Desuden er de en del af relevante og eksisterende møder mindst en gang om året samt til intromøder og -kurser til ansatte og frivillige i Landsforeningen af Væresteder.

2.6: Regler for samvær

Det er centralt, hvordan vi tilrettelægger og organiserer samværet med børn i Landsforeningen af Væresteders arbejde og aktiviteter, når vi skal beskytte og forebygge overgreb mod børn. Landsforeningen af Væresteder har derfor nedenstående regler for samvær, der skal følges for at undgå og forebygge overgreb og misforståelser:

- Generelt frarådes det, at frivillige eller ansatte i Landsforeningen af Væresteder er alene med et eller flere børn. Det betyder ikke, at man ikke må tale alene med et barn, der har behov for det. Det betyder, at det bedst gøres et sted, hvor andre kan se, men ikke høre. I de tilfælde, hvor det er nødvendigt at være alene med et barn, bør den voksne så vidt muligt være af samme køn som barnet.

- Der må aldrig være låste døre, når frivillige, ansatte og børn er sammen. Det er både for at beskytte børnene mod overgreb, men også for at beskytte den frivillige eller ansatte. Da der kan opstå mistanke om, at der foregår noget forkert bag døren, også selvom det ikke er tilfældet.
- Brug så vidt muligt skiftende voksne i tilfælde af, at der opstår intime situationer f.eks. ved hjælp til toiletbesøg, og brug så vidt muligt voksne af samme køn som barnet. Dette er dog en sjældenhed, da børnene i Landsforeningen af Væresteders aktiviteter ofte er i selskab med en forælder, der tager sig af disse situationer.
- Undgå generelt at sidde med børnene på skødet, sæt dig i stedet på hug i øjenhøjde med børnene.
- Frivillige eller ansatte bør ikke sove sammen med børn, medmindre det er absolut nødvendigt. I sådanne tilfælde skal man så vidt muligt sikre, at en anden voksen er til stede, og at én af de voksne er af samme køn som barnet. Dette er en sjældenhed, da børnene i Landsforeningen af Væresteders aktiviteter som hovedregel deltager med en forælder og derfor aldrig er alene.
- Generelt frarådes det, i tilfælde hvor der arrangeres besøg med eksterne samarbejdspartnere, at børnene efterlades uden opsyn med eksterne samarbejdspartnere. Der bør altid være en forælder, frivillig eller ansat tilstede i disse situationer.
- Brug af computere, mobiltelefoner, kameraer eller sociale medier skal anvendes hensigtsmæssigt med fokus på at beskytte børn og deres rettigheder. Det vil sige, at de aldrig må anvendes til at udnytte og udstille børn eller til at få adgang til materialer, hvor børn bliver udsat for overgreb.
- I aktiviteter og arbejdet med børn må der ikke bruges uhensigtsmæssigt sprog eller adfærd, som krænker, diskriminerer eller er kulturelt upassende og dermed overskrider børns rettigheder.
- Alle med tilknytning til Landsforeningen af Væresteder skal overholde gældende lovgivning i relation til arbejde med børn, og der må ikke anvendes fysisk og psykisk overgreb i nogen som helst form.
- Alle med tilknytning til Landsforeningen af Væresteder har ansvar for at underrette om overgreb på børn, både internt i Landsforeningen af Væresteder og til relevante myndigheder efter gældende lovgivning (se afsnit 3: Hvad gør vi i praksis?).
- Husk altid at lytte til børnene (og forældrene), og giv dig tid til at høre, hvad de har på hjerte.
- Inddrag børnene i aktiviteter og planlægning, svarende til deres alder og udvikling, så det sikres, at børn har medindflydelse og deres rettigheder overholdes.

Udover de ovenstående punkter er der yderligere nogle fokusområder for at sikre forebyggelse. Vi skal aktivt arbejde på at skabe et miljø i vores aktiviteter med børn, hvor:

- **Åbenhed forebygger**

I et miljø, hvor det er naturligt at lufte sin tvivl og tale om, hvad man tænker uden at skulle stilles til regnskab for det, øges muligheden for at opfange de alvorlige sager i tide. Alle emner skal kunne drøftes åbent - også vold og seksuelle overgreb.

- **Omsorg skaber fortrolighed**

I et miljø, hvor børn føler sig trygge, og hvor hemmeligheder tages alvorligt, bliver det nemmere for børn og unge at betro sig til de voksne.

- **Selvværd sætter grænser**

En fokuseret og faglig indsats for at styrke barnet/den unges selvværd og gøre dem bevidst om deres rettigheder hjælper med at sætte grænserne og sige fra.

- **Spilleregler skaber klarhed**

Klare spilleregler for omgangsformen mellem børn og voksne gør det nemmere at reagere på det unormale og sætte en stopper for det uhensigtsmæssige samvær.

- **Viden virker**

Når både ansatte og frivillige er fagligt klædt på til at spotte tegn og signaler og samtidig ved, hvordan de skal reagere på bekymringer, mistanke samt konkret viden, skaber det tryghed. Derudover skaber det en naturlig opmærksomhed og en rettidig og korrekt håndtering den dag, hvor behovet opstår for håndtering.

3: HVAD GØR VI I PRAKSIS?

3.1 Hvornår opstår der mistanke om vold og overgreb

Vold og overgreb mod børn og unge er ofte forbundet med tavshed og hemmeligholdelse og kan foregå gennem længere tid, uden at omgivelserne får kendskab til det. Alligevel er det ofte gennem barnet selv, man får viden eller mistanke om, at vold og overgreb finder sted. Barnet udviser måske nogle tegn og reaktioner eller kommer med nogle udsagn. Børn, som udsættes for overgreb, sender ofte en prøveballon ud. De forsøger forsigtigt at fortælle om det, de udsættes for. De undersøger, om den voksne kan 'tåle' at høre om det, om den voksne tager det alvorligt, om den voksne kan og vil hjælpe. Børn kan desuden også udsende tegn, som peger i retning af, at de udsættes eller er blevet udsat for vold og overgreb (Bilag E).

Børns tegn og reaktioner på vold og overgreb er komplekse og flertydige. Reaktionerne betyder ikke i sig selv, at et barn er udsat for vold eller overgreb, men hvis flere af reaktionerne optræder hos barnet på samme tid, kan det være tegn på, at noget er galt, at barnet mistrives. Det er dog vigtigt at være opmærksom på, at tegn på mistrivsel ikke nødvendigvis er ensbetydende med vold eller overgreb. Det kan f.eks. være vanskeligt at skelne traumer efter seksuelle overgreb fra traumer, der i øvrigt belaster og er kendetegnede for børn, der f.eks. har oplevet krig.

Alle børn kan risikere at blive udsat for et overgreb, men erfaringer viser, at nogle grupper er mere udsatte end andre. Børn er særligt udsatte ved:

- Opvækst under ustabile familieforhold
- Vold i hjemmet
- Alkoholmisbrug i hjemmet
- Mobning
- Mange skoleskift
- Belastende oplevelser i familien (sygdom, død, adskillelse, krig, flugt, PTSD (Post Traumatisk Stress Syndrom))
- Dårlig kontakt mellem børn og forældre (traumatiserede børn eller forældre i krise)
- Ensomhed
- Børn i risiko for anbringelse
- Manglende forældre

3.2 Hvad gør du, hvis mistanken opstår?

Alle voksne har pligt til at reagere, hvis de opdager eller er bekymrede for, om et barn bliver udsat for fysisk og psykisk vold eller overgreb.

Hvis du har en begrundet mistanke om vold eller overgreb, er det vigtigt, at du ikke selv begynder at udspørge den mistænkte eller barnet. Du må heller ikke lægge ordene i barnets mund. Det kan nemlig ødelægge myndighedernes muligheder for senere at efterforske sagen, og det kan få forfærdelige

konsekvenser, hvis mistanken viser sig at være forkert. Men det er også vigtigt, at du viser barnet og den unge, at du tager situationen alvorligt, og at du har hørt, hvad barnet eventuelt har fortalt dig. Børn har med andre ord brug for, at et andet menneske aktivt og engageret reagerer og tager initiativ i forhold til det, barnet fortæller, eller de tegn og signaler barnet viser.

Der differentieres mellem bekymring, mistanke og viden:

- **Ved bekymring**

En bekymring er en uklar fornemmelse eller oplevelse af, at noget er galt med et barn eller i dets familie. Man har ikke konkret viden om handlinger begået af en bestemt person. I første omgang bør bekymringen lede til særlig opmærksomhed og observation af barnet/den unge og eventuel samtale med forældrene (medmindre bekymringen handler om, hvorvidt forældrene begår overgreb).

- **Ved mistanke**

Mistanke er mere end blot bekymring. Mistanke kan opstå på baggrund af mere konkrete signaler og indirekte udsagn, barnets eget udsagn om episoder, der har fundet sted, udsagn fra andre eller oplysninger man har fået fra anden side.

- **Ved konkret viden**

Konkret viden er de situationer, hvor et barn har været udsat for en konkret handling i form af fysisk, psykisk eller seksuelt overgreb begået af en eller flere personer. Denne viden kan være barnets eller vidners udsagn eller krænkerens tilståelse. Hvornår og hvordan vi skal reagere, er afhængigt af, om du er frivillig, eller hvor du er ansat i Landsforeningen af Væresteder. Hvis du er i tvivl om, hvad der gælder for dig, kan du kontakte en af de ansatte i Landsforeningen af Væresteder.

3.2.1 Hvad gør du som frivillig?

Som frivillig i Landsforeningen af Væresteder er du forpligtet til at reagere, hvis du har begrundet mistanke eller viden om vold eller overgreb. Du kan nedenfor læse om, hvordan du skal reagere:

Hvis du får begrundet mistanke om, at et barn udsættes for vold eller overgreb af forældre eller andre voksne og børn:

- Kontakt ledelsen i Landsforeningen af Væresteder for at få hjælp til afklaring af din mistanke og vejledning i sagens videre forløb.
- Som frivillig i Landsforeningen af Væresteder er du omfattet af den generelle underretningspligt på linje med alle andre borgere i Danmark (se bilag F).
- Tal **ikke** om din mistanke eller viden med nogen, der ikke er involveret i sagen (f.eks. venner, naboer), da du har tavshedspligt. Du må gerne dele dine bekymringer med andre frivillige, som også kender barnet og indgår i aktiviteten.
- Tal **ikke** med forældrene, hvis din mistanke eller kendskab er rettet mod forældrene. I øvrige tilfælde som generel mistrivsel bør du orientere forældrene om din mistanke og underretning (Bilag G).

Hvis du har mistanke om, at børnenes indbyrdes lege er gået over stregen, og der egentlig er tale om et overgreb:

- Da der i denne situation ikke er en voksen involveret kan det være en god idé først at tage en snak med de andre frivillige, som også kender børnene og situationen og høre, hvad de mener og eventuelt har set. Tal ikke om din mistanke eller viden med nogen, der ikke er involveret i sagen, da du har tavshedspligt.

- Kontakt ledelsen af Landsforeningen af Væresteder, som vil inddrage de rette myndigheder.
- Som frivillig i Landsforeningen af Væresteder er du omfattet af den generelle underretningspligt på linje med alle andre borgere i Danmark (se bilag F).
- Inden du sender underretningen, er det en god idé at orientere forældrene om hændelsen og din underretning.

Hvis du får begrundet mistanke om eller kendskab til, at et barn udsættes for vold eller overgreb af en frivillig eller ansat i Landsforeningen af Væresteder:

- Kontakt ledelsen af Landsforeningen af Væresteder for at få rådgivning og vejledning i sagens videre forløb. De rette myndigheder vil herefter blive inddraget.
- Som frivillig i Landsforeningen af Væresteder er du omfattet af den generelle underretningspligt på linje med alle andre borgere i Danmark (se bilag F).
- Myndighederne vurderer, hvilken hjælp det implicerede barn skal modtage. Ledelsen i Landsforeningen af Væresteder vurderer sammen med myndighederne, hvordan forældrene orienteres.

3.2.2 Hvad gør du som ansat?

Hvis du som ansat bliver informeres om, at en eller flere frivillige har begrundet mistanke om, at et barn udsættes for vold eller overgreb, skal du afhængig af situationen gøre følgende.

Hvis mistanken om eller kendskabet til, at et barn udsættes for vold eller overgreb er rettet mod en anden frivillig eller ansat i Landsforeningen af Væresteder:

- Sørg for at vurdere tyngden af den viden, du har fået, herunder om karakteren af oplysningerne umiddelbart giver anledning til at underrette kommunen.
- Hjælp den frivillige med at få mistanken gjort konkret. Hvad er set, hørt, observeret? Bed den frivillige om at nedskrive de konkrete observationer, tegn, reaktioner og hændelser, der ligger til grund for mistanken. Hjælp den frivillige til at undgå at tolke på beskrivelserne.
- Tag hånd om den frivillige, og giv eventuel vejledning i vedkommendes underretningspligt, hvordan en eventuel underretning kan skrives, og hvor den sendes til. Husk at underretningspligten er den frivilliges personlige pligt. Du skal ikke tage ansvar herfor, men alene oplyse og vejlede den frivillige. Orientér den frivillige om, hvad der videre kommer til at ske i sagen.
- Kontakt ledelsen i Landsforeningen af Væresteder for at koordinere det videre forløb. Da der er tale om en frivillig/personalesag, skal du i samarbejde med ledelsen koordinere det videre forløb. Du skal i samarbejde med ledelsen vurdere, om og hvornår det er relevant at orientere de øvrige frivillige i aktiviteten, forældre mv.
- Har du konkret viden om vold eller seksuelt overgreb begået af en frivillig eller ansat, skal du *straks sende en underretning* om barnet til kommunen. Forældrene skal orienteres i forbindelse med fremsendelse af underretning.
- Henvendelse til politi og pressehåndtering. Vurdér sammen med din overordnede leder, om der er grundlag for at foretage en politianmeldelse. Ansvar for eventuel pressehåndtering ligger hos ledelsen i Landsforeningen af Væresteder.

Hvis mistanken handler om, at børnenes indbyrdes lege er gået over stregen, og der egentlig er tale om et overgreb:

- Hjælp den frivillige til at vurdere oplysningerne, herunder om karakteren af oplysningerne tyder mere på en eksperimenterende leg end på en overgrebssituation. Hjælp den frivillige med at få mistanken gjort konkret. Hvad er set, hørt, observeret? Hvis der er tvivl, kontakt kommunen og bede om hjælp til en nærmere vurdering af oplysningerne.
- Tag hånd om den frivillige og giv eventuel vejledning i vedkommendes underretningspligt og tavshedspligt, herunder hvordan en eventuel underretning kan skrives, og hvor den sendes til. Husk at underretningspligten er den frivilliges personlige pligt. Du skal ikke tage ansvar herfor, men alene oplyse og vejlede den frivillige. Orientér den frivillige om, hvad der videre kommer til at ske i sagen.
- Tal med den frivillige om dennes tavshedspligt, hvad det vil sige, at De ikke kan dele sin viden med nogen, der ikke er involveret i sagen. Hvor og hvordan den frivillige kan drøfte sagen, hvis vedkommende har brug for at ventilere eventuelle oplevelser eller få yderligere vejledning/supervision.
- Tal med den frivillige om, hvordan forældrene informeres om en eventuel underretning (bilag G).
- Sørg for at få en tilbagemelding på, om den frivillige har underrettet de sociale myndigheder. Hvis ikke der underrettes, skal du som ansat tage stilling til, om du sidder inde med en viden, som du skal underrette på.

Hvis mistanken er rettet mod forældre eller andre voksne og børn uden for den frivillige aktivitet:

- Sørg for at hjælpe den frivillige til at kunne vurdere tyngden af den viden, han/hun har fået, herunder om karakteren af oplysningerne umiddelbart giver anledning til at underrette kommunen. Kontakt evt. kommunen for afklaring af, om der er grundlag for at underrette. Hjælp den frivillige med at få mistanken gjort konkret. Hvad er set, hørt, observeret? Råd den frivillige til at nedskrive de konkrete observationer, tegn, reaktioner og hændelser, der ligger til grund for mistanken. Hjælp den frivillige til at undgå at tolke på beskrivelserne.
- Tag hånd om den frivillige og giv eventuel vejledning i vedkommendes underretningspligt, herunder hvordan en eventuel underretning kan skrives, og hvor den sendes til. Husk at underretningspligten er den frivilliges personlige pligt. Du skal ikke tage ansvar herfor, men alene oplyse og vejlede den frivillige. Orientér den frivillige om, hvad der videre kommer til at ske i sagen.
- Tal med den frivillige om dennes tavshedspligt, hvad det vil sige, at De **ikke** kan dele sin viden med nogen, der ikke er involveret i sagen, samt hvor og hvordan den frivillige kan drøfte sagen, hvis vedkommende har brug for at ventilere eventuelle oplevelser eller få yderligere vejledning/supervision (ledelsen).
- Tal med den frivillige om, hvordan forældrene informeres om en eventuel underretning, medmindre mistanken er rettet mod forældrene, hvor forældrene **ikke** må orienteres.
- Sørg for at få en tilbagemelding, om den frivillige har underrettet de sociale myndigheder. Hvis ikke der underrettes, skal du som leder for frivillige tage stilling til, om du sidder inde med en viden, som du skal underrette på.

3.2.3 Underretningspligt

Lov om Social Service §154 giver alle, der får kendskab til, at et barn eller en ung udsættes for vanrøgt, vold, mishandling, seksuelle overgreb mv. pligt til at underrette kommunen. Det gælder også, hvis barnet lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare.

Ansatte og frivillige i Landsforeningen af Væresteder er omfattet af den almindelige underretningspligt og dermed forpligtet til at reagere, hvis du har viden om vold eller overgreb. Du kan nedenfor se, hvordan du skal reagere:

Hvis du får begrundet mistanke om eller kendskab til, at et barn udsættes for vold eller overgreb af en frivillig eller ansat i Landsforeningen af Væresteder:

- Tag hånd om den, der henvender sig, og kontakt din leder.
- Ledelsen vil herefter inddrage de rette myndigheder.
- Tal ikke med andre end lederen om din mistanke, da du har tavshedspligt.
- Som ansat i Landsforeningen af Væresteder er du omfattet af den generelle underretningspligt på linje med alle andre borgere i Danmark (se bilag F).
- Myndighederne vurderer, hvilken hjælp det implicerede barn skal modtage. Forældrene skal orienteres i forbindelse med fremsendelse af underretning. Dette er din leders ansvar.
- Hvis du har viden om eller har været vidne til overgreb, aftales politianmeldelse med din leder.
- Ansvar for pressehåndtering ligger hos ledelsen i Landsforeningen af Væresteder.

Hvis du har mistanke om, at børnenes indbyrdes lege er gået over stregen, og der egentlig er tale om et overgreb:

- Sørg for sammen med kollegaer, som også kender børnene, at vende situationen og høre, hvad de mener og eventuelt har set. Vurdér sammen herunder, om karakteren af oplysningerne tyder mere på eksperimenterende leg end på en overgrebssituation. Hjælp hinanden med at få mistanken gjort konkret. Hvad er set, hørt og observeret?
- Kontakt ledelsen i Landsforeningen af Væresteder for hjælp til afklaring af din mistanke og vejledning i sagens videre forløb.
- Tal ikke om din mistanke eller viden med nogen, der ikke er involveret i sagen, da du har tavshedspligt.
- Som ansat i Landsforeningen af Væresteder er du omfattet af den generelle underretningspligt på linje med alle andre borgere i Danmark (se bilag F).
- Hvis du har viden om eller har været vidne til overgreb, aftales politianmeldelse med din leder.
- Ansvar for pressehåndtering ligger hos ledelsen i Landsforeningen af Væresteder.

Hvis du får begrundet mistanke om, at et barn udsættes for vold eller overgreb af forældre eller andre voksne og børn:

- Sørg eventuelt for sammen med en kollega, der også kender barnet, at vurdere dine observationer og mistanke om vold og overgreb. Bestræb dig på at konkretisere mistanken. Hvad har du konkret set, hørt og observeret?
- Kontakt din leder for hjælp til afklaring af din mistanke og vejledning i sagens videre forløb.
- Tal **ikke** om din mistanke eller viden med nogen, der ikke er involveret i sagen, da du har tavshedspligt.
- Som ansat i Landsforeningen af Væresteder er du omfattet af den generelle underretningspligt på linje med alle andre borgere i Danmark (se bilag F)
- Tal **ikke** med forældrene, hvis din mistanke eller kendskab er rettet mod forældrene. I øvrige tilfælde kan det være en god idé at orientere forældrene om din mistanke og underretning.
- Hvis du har viden om eller har været vidne til overgreb, aftales politianmeldelse med din leder.
- Ansvar for pressehåndtering ligger hos ledelsen i Landsforeningen af Væresteder.

3.2.4 Hvad gør du som leder af ansatte?

Hvis mistanken om eller kendskabet til, at et barn udsættes for vold eller overgreb er rettet mod en frivillig eller ansat i Landsforeningen af Væresteder:

- Tag dig tid til at vurdere tyngden af den viden, du har fået, herunder om karakteren af oplysningerne umiddelbart giver anledning til at underrette kommunen. Kontakt ledelsen i Landsforeningen af Væresteder for at koordinere det videre forløb. Da der er tale om en personalesag, skal du i samarbejde med ledelsen koordinere det videre forløb, og sammen skal I vurdere, om og hvornår det er relevant at orientere øvrige ansatte, de andre forældre mv.
- Underretningspligt: Du skal sikre, at underretningspligten følges.
- Du skal som leder tage ansvar for, hvordan forældrene informeres mest hensigtsmæssigt om jeres mistanke om vold eller overgreb i forbindelse med fremsendelse af underretning til de sociale myndigheder.
- Vær opmærksom på behovet for støtte og omsorg til de involverede personer:
  - Barnet og dets forældre
  - Den ansatte, som viden eller mistanke retter sig mod
  - De øvrige ansatte, børn og forældre
- Politianmeldelse: Vurdér sammen med ledelsen i Landsforeningen af Væresteder, om der er grundlag for at foretage en politianmeldelse.
- Ansvar for eventuel pressehåndtering ligger hos ledelsen i Landsforeningen af Væresteder.

Hvis mistanken handler om, at børnenes indbyrdes lege er gået over stregen, og der egentlig er tale om et overgreb

- Vurdere den ansattes oplysninger, herunder om karakteren af oplysninger tyder mere på en eksperimenterende leg end på overgreb. Hvis du er i tvivl, kontakt kommunen og bed om hjælp til en nærmere vurdering af oplysningerne.
- Underretningspligt. Du skal sikre, at underretningspligten følges
- Forældrene skal orienteres i forbindelse med fremsendelse af underretning. Du skal som leder tage ansvar for, hvordan forældrene informeres mest hensigtsmæssigt.
- Tag stilling til, hvordan sagen håndteres internt i enheden. Gør opmærksom på reglerne om tavshedspligt, dvs. at der ikke må tales med nogen, som ikke er involveret i sagen. Vær samtidig opmærksom på ansattes eventuelle behov for støtte og supervision.
- Politianmeldelse: Hvis der er mistanke om vold og overgreb over for et barn eller ung under 18 år, har de sociale myndigheder ansvar for at tage stilling til at inddrage børnehus og anmelde til politiet. Hvis ansatte har viden om eller har været vidne til overgreb, skal du som leder tage ansvar for, at der politianmeldes.
- Ansvar for eventuel pressehåndtering ligger hos ledelsen i Landsforeningen af Væresteder.

Hvis mistanken er rettet mod forældre eller andre voksne i barnets private netværk:

- Vurder tyngden af den viden, du har fået, herunder om karakteren af oplysningerne umiddelbart giver anledning til at underrette kommunen.
- Underretningspligt: Du skal sikre, at underretningspligten følges
- Når mistanken er rettet mod forældre/ledsager/værger, må der ikke tales med dem om mistanken eller underretningen. Undtagelsen herfor er, når du har været direkte vidne til overgrebet. Hvis mistanken er

rettet mod andre voksne, skal forældrene informeres om mistanken og underretningen. Du skal som leder tage ansvar for, hvordan forældrene informeres (Bilag G).

- Tag stilling til, hvordan sagen håndteres internt i enheden. Gør opmærksom på reglerne om tavshedspligt, dvs. at der ikke må tales med nogen, som ikke er involveret i sagen. Vær samtidig opmærksom på ansattes eventuelle behov for støtte og supervision.
- Politianmeldelse: Hvis der er mistanke om vold og overgreb over for et barn eller ung under 18 år, har de sociale myndigheder ansvar for at tage stilling til anmeldelse hos politiet. Hvis ansatte har viden om eller har været vidne til overgreb, skal du som leder tage ansvar for, at der politianmeldes.
- Ansvar for eventuel pressehåndtering ligger hos ledelsen i Landsforeningen af Væresteder.

3.3 Afrunding

Landsforeningen af Væresteder foretager kontinuerlig og systematisk opfølgning på, om 'Landsforeningen af Væresteders børne- og ungebeskyttelsespolitik' udbredes blandt frivillige og ansatte, der arbejder i aktiviteter med børn.

Der ønskes desuden systematisk opfølgning på, hvordan retningslinjerne anvendes og sikring af, at de følges i vores aktiviteter.

Der gennemføres opdatering, hvis der sker væsentlige ændringer i lovgivningen eller statusændring af betydning på området. Derudover gennemgås materialet hvert år for at sikre, at retningslinjerne er aktuelle og anvendelige.

4. BILAG

Bilag A: Definitioner

Frivillig: Er en person, som gennem sin tilknytning til Landsforeningen af Væresteder arbejder frivilligt og dermed ikke får løn, men udfører en frivillig opgave.

Holdledere, medfacilitatorer, Brugerråd og Sportspanel er også frivillige.

Ansæt: En person, som har en ansættelseskontakt med Landsforeningen af Væresteder.

Samarbejdspartner: Er en person, virksomhed, organisation el.lign., som man har et samarbejde med, og som tager del i en af Landsforeningen af Væresteders aktiviteter og projekter.

Barn: Defineres som personer under 18 år.

Børneattest: En børneattest er en særlig form for straffeattest, som udelukkende indeholder oplysninger om domme mv. om visse seksualforbrydelser begået mod børn under 15 år. Som privatperson kan du ikke bestille en børneattest på dig selv.

Børnebeskyttelse: De ansvarsområder, forebyggende og aktive foranstaltninger og aktiviteter, som Landsforeningen af Væresteder udøver med henblik på at beskytte børn og sikre, at intet barn udsættes for overgreb, når det deltager i aktiviteter i Landsforeningen af Væresteder.

Direkte kontakt med børn: Omfatter hovedsagelig kontakt, som giver mulighed for at skabe et tillidsforhold mellem et barn og den voksne af en vis kontinuitet og varighed, som ligger ud over en kortvarig og enkeltstående kontakt. Det er ikke et krav, at den voksne skal have barnet på tomandshånd.

Grooming: Er et overgreb mod børn, som omfatter tilfælde, hvor en voksen gradvis opbygger et tillidsforhold til et barn, hvor krænkeren bruger manipulation til at nedbryde barnets grænser med henblik på senere at begå overgreb mod barnet.

Krænker: En krænker er ikke per definition pædofil, men kan være en person, som seksualiserer sine egne behov for nærhed og kontakt.

Overgreb mod børn: Enhver form for fysisk, psykisk og seksuel vold, krænkelse, udnyttelse, vanrøgt eller forsømmelse, kommerciel eller anden udnyttelse af et barn og omfatter enhver handling, der resulterer i, at et barn lider eller er i fare for at lide overlast, eller har en skadelig påvirkning på barnets trivsel, værdighed eller mulighed for et sikkert liv og en sund udvikling frem til voksenalderen.

Omsorgssvigt: Der er tale om omsorgssvigt, når et barns basale behov for ernæring, kærlighed, tryghed, beskyttelse og stimulation ikke opfyldes. Omsorgssvigtet kan være passivt eller aktivt, fysisk eller psykisk.

Pædofili/pædofil: Der er tale om pædofili, hvis man ser børn som seksuelle objekter. En pædofil er en voksen, der har en vedvarende seksuel præference for børn. En pædofil er tiltrukket af miljøer, hvor børn og unge færdes, men har ikke nødvendigvis egentlig seksuel aktivitet som hensigt.

Seksuelt overgreb mod børn: Et overgreb mod et barn finder sted, når barnets integritet og grænser overskrides, samt når barnet inddrages i seksuelle aktiviteter, som det udviklingsmæssigt ikke er i stand til at forstå, og som det derfor heller ikke kan sige ja eller nej til. Der kan være tale om følgende:

- **Verbalt overgreb**: Det kan dreje sig om stødende udtalelser om et barns krop, f.eks. at omtale en piges bryster med nedladende ord. Eller krænke ved brug af sjofelt sprog.
- **Psykisk overgreb**: En situation, hvor et barn eller en ung presses til at deltage i aktiviteter eller 'lege', hvor vedkommendes seksuelle grænser overskrides, er en psykisk krænkelse. Der behøver ikke være direkte seksuel kontakt, for at der er tale om en psykisk krænkelse. At tage pornografiske billeder af børn til eget brug eller til distribuering f.eks. via internettet er også et overgreb. Eller at vise barnet pornografisk materiale, fortælle barnet om sine seksuelle fantasier, blotte sig for barnet.
- **Fysisk overgreb**: Dækker over alt fra at tvinge sig ret til at røre ved et barn eller tvinge et barn til at røre og til at have egentlig seksuel samkvem.

Udsatte børn: F.eks. børn fra familier, der er præget af økonomiske, psykiske, sundhedsmæssige og/eller sociale vanskeligheder. Børn, der er udsat for mange skoleskift, mobning i skolen, har vanskelige livsbetingelser eller problemer eller lignende. Børn, hvis særlige behov relaterer sig til et handicap eller lidelser af fysisk eller psykisk art. Børn med vanskeligheder i forhold til deres udvikling, sprog, motorik, adfærd, trivsel og/eller kontakt.

Vold mod børn: Vold er en handling eller trussel, der uanset formålet kan krænke barnets integritet, som skræmmer, smerter eller skader barnet. Vold rettet mod andre. Volden kan være en bevidst eller ubevidst handling. Uanset typen af vold barnet udsættes for, så er der tale om en adfærd, som er ødelæggende for eller forhindrer udviklingen af et positivt selvbillede hos barnet. Enhver form for vold bringer barnets udvikling og sundhed i fare.

Fysisk vold: Er at blive udsat for kropslig smerte, slag, spark, skub, brændemærkning, skoldning, kvælertag eller anden form for straf, hvor barnet rammes direkte på kroppen. Det kan også være en voldsom rystelse af et spædbarn, som kan medføre hjerneskader.

Psykisk vold: F.eks. følelsesmæssig afvisning, trusler om at blive forladt, trusler om straf og indespærring. Psykisk vold er også at overvære eller vokse op med vold over for sine nære omsorgspersoner, eller at blive udsat for nedværdigende behandling, voldsom skæld ud, få sine ting ødelagt eller at barnets grundlæggende behov ikke tilgodeses.

Hvad siger loven om seksuelt overgreb mod børn og unge?

Selvom reglerne virker indlysende for de fleste, kan det være en god idé at kende dem, når man arbejder med eller har kontakt med børn og unge. Ifølge straffeloven er det strafbart at:

- Have samleje eller anden kønslig omgang med et barn under 15 år.
- Have sex eller anden kønslig omgang med en person under 18 år, hvis personen er betroet en "til opdragelse", eller hvis det seksuelle forhold skyldes groft misbrug af alder og erfaring. "Betroet til opdragelse" indbefatter også frivillige i foreninger.
- Blufærdighedskrænkelse af et barn.

Bilag B: RISIKOVURDERING I FORBINDELSE MED BESKYTTELSE AF BØRN

Målgruppen for dette dokument er primært ansatte i Landsforeningen af Væresteder og frivillige, som skal iværksætte en ny aktivitet, hvor børn indgår.

Landsforeningen af Væresteder ønsker at beskytte børn og sikre forebyggelse af overgreb mod børn. Derfor organiserer vi os, så vi sikrer, at arbejdsgange, samværsformer, viden og værktøjer bidrager til at forebygge og beskytte børn mod overgreb. En risikoanalyse kan være med til at afgøre, hvordan vi skal organisere vores tilbud/aktiviteter. Det hjælper at sætte ind de rigtige steder, bruge det rigtige værktøj og retningslinjer, hvor der er identificeret en risiko. Der er fire faser, når vi skal udarbejde en risikoanalyse:

1. Identifikation af risici

Vi skal identificere, hvad der kan gå galt i aktiviteten. Det vil sige, hvilke største risici der er for, at der forekommer overgreb mod børn. En metode er at foretage en brainstorm. Her er formålet at identificere risici uden at diskutere eller vurdere dem. Følgende spørgsmål kan bruges som inspiration til at identificere risici for, at overgreb mod børn forekommer i aktivitet eller i et projekt ved Landsforeningen af Væresteder.

- Er børn og unge potentielle deltagere eller målgruppen i aktiviteten?
- Er der særlige udsatte børn, som deltager i aktiviteten (f.eks. børn med handicap, børn uden forældre/værger mv)?
- Kan der i aktiviteten forekomme direkte kontakt med børn?
- Hvem af vores frivillige/ansatte er primært i kontakt med børn i aktiviteten og i hvilket omfang?
- Hvilke krav stilles til de voksne, som er i direkte kontakt med børn?
- Hvilken træning og kurser skal de voksne have for at varetage beskyttelse af børn?
- Er der andre særlige områder, vi skal være opmærksomme på?
- Hvordan er de fysiske rammer, som aktiviteten foregår under?

2. Vurdering af risici

Når brainstormen er gennemført, og man har et billede af de forskellige risici, skal man vurdere, hvor ofte risikoen kan forekomme og de potentielle konsekvenser for børnene. Denne vurdering inddeles i to dimensioner: Sandsynlighed og konsekvens.

Sandsynlighed

Hvor sandsynligt er det, at overgreb mod børn kan forekomme? Hver risiko kan rangeres i en af tre kategorier:

- Høj sandsynlighed: Risikoen er til stede meget ofte
- Mellem: Når risikoen kan forekomme indimellem
- Lav sandsynlighed: Kan forekomme sjældent

Konsekvens

Hvilke potentielle konsekvenser har de forskellige risici for børnene, for aktiviteten/projektet og organisationen som helhed? De rangeres i følgende tre kategorier:

- Høj konsekvens: Der begås et eller flere alvorlige strafbare overgreb mod et eller flere børn
- Medium konsekvens: Der begås strafbart overgreb mod børn
- Lav konsekvens: Der begås overgreb, som ikke er strafbart (se Bilag A om definitioner)

3. Kategorier af risici

Når man har besluttet sandsynligheden og konsekvenserne af de enkelte risici, kan man placere dem i et skema som nedenfor, hvis det giver én et bedre overblik over de forskellige risici.

Stor		
Sandsynlighed	Ofte forekommende	Kritisk
	Lav	Vanskelig
Lille		
	Lille	Stor
	Konsekvens	

De fire områder i skemaet definerer forskellige kategorier af risici, som kræver forskellige tilgange:

Kritiske risici: Er større risici, der vil forekomme med stor sandsynlighed og kan have alvorlige konsekvenser for børnene. Det bør overvejes, om aktiviteten etableres. Nærmeste leder skal involveres.

Vanskelige risici: Der er lille usandsynlighed for, at de forekommer, men kan have alvorlige konsekvenser for børnene. Risici er vanskelige at administrere, og der skal være skærpet opmærksomhed om organisering af aktiviteten. Søg sparring hos din leder.

Ofte forekommende risici: De er almindelige og forekommer hyppigt. For at reducere risici skal aktiviteten organiseres efter Landsforeningen af Væresteders regler for samvær med børn (se afsnit 2.6).

Lave risici: Har både lille sandsynlighed og lille konsekvens. For at sikre fortsat lav risiko skal aktiviteten organiseres efter Landsforeningen af Væresteders regler for samvær med børn (se afsnit 2.6).

4. Sæt gang i aktiviteten

Nu kender du risikobilledet for aktiviteten og kan vælge, hvilke skridt der skal tages for at sikre, at børnene i aktiviteten er beskyttet. Vurdering af risici skal foretages løbende og indgår derfor naturligt, når der gøres status på aktiviteten.

Bilag C: PROCEDURE FOR INDHENTNING AF BØRNEATTEST I LANDSFORENINGEN AF VÆRESTEDER

I Landsforeningen af Væresteder indhenter vi børneattest, når vi skal ansætte personer eller beskæftige frivillige, der har direkte kontakt med børn under 15 år, eller som har mulighed for at få direkte kontakt med børn under 15 år. Der er tale om en lovmæssig forpligtelse for Landsforeningen af Væresteder, som følger af Børneattestloven.

En børneattest er en særlig form for straffeattest, som udelukkende indeholder oplysninger om domme m.v. om visse seksualforbrydelser begået mod børn under 15 år. Børneattesten adskiller sig derudover fra den private og den offentlige straffeattest ved, at oplysningerne på en børneattest fremgår i længere tid. Virksomheder, myndigheder og foreninger er i mange situationer forpligtede til at indhente børneattester på ansatte og frivillige m.v., der har eller har mulighed for at opnå direkte kontakt med børn og unge under 15 år.

Vær opmærksom på, at før den frivillige kan begynde i aktiviteten, skal der foreligge en godkendt børneattest. Det er derfor vigtigt, at den frivillige giver sit samtykke til, at Landsforeningen af Væresteder indhenter børneattest på den pågældende.

Det er Landsforeningen af Væresteders ansvar, at der hentes børneattester på alle aktivitetens frivillige, der er i direkte kontakt med børn.

Det er ikke tilstrækkeligt, at den frivillige har fået indhentet børneattest hos anden organisation eller arbejdsgiver. Landsforeningen af Væresteder skal altid selv indhente børneattest for den pågældende.

Hvert år i maj og juni indhenter Landsforeningen af Væresteder børneattest på alle organisationens ansatte samt frivillige, der er i kontakt med børn til organisationens aktiviteter, eks Ferie Camp.

Procedurer for at indhente børneattest digitalt

Landsforeningen af Væresteders beder alle frivillige om at opgive navn, kontaktoplysninger samt deres cpr nr. med henblik på at kunne indhente en børneattest. Oplysningerne registeres i frivillig skemaet. Når der er indhentet en børneattest, slettes cpr nr. igen i frivillig skemaet.

Børneattester indhentes i udgangspunktet elektronisk via politiets hjemmeside. I den forbindelse er det vigtigt at være opmærksom på om en frivillig er fritaget fra digital post, da børneattesten dermed skal sendes pr. post.

Hvis børneattesten ikke går igennem, fordi den frivillige ikke har godkendt samtykkeerklæringen i deres elektroniske postkasse, informeres både den frivillige og den aktivitetsansvarlige pr. e-mail om, at den frivillige ikke kan være frivillig, førend der modtages en børneattest.

Hvis der modtages en børneattest med anmærkninger på en frivillig, kontaktes den frivillige med besked om, at personen han/hun ikke kan være frivillig i aktiviteter, der relaterer sig til børn.

Bilag D: TILLÆG TIL KONTRAKTER OG SAMARBEJDSAFTALER MED EKSTERNE LEVERANDØRER – TRO OG LOVE-ERKLÆRING

Tro og love-erklæring

[NAVN PÅ FIRMA ELLER ORGANISATION SÆTTES IND HER]

tager del i det fælles ansvar om beskyttelse af børn, som påhviler alle aktører og samarbejdspartnere i Landsforeningen af Væresteder.

Vi og enhver, der har tilknytning til vores organisation, som er med til at udføre opgaven for Landsforeningen af Væresteder, er forpligtet til at sikre, at børn beskyttes, og vi erklærer:

1. Vi er bekendte med og handler efter de grundlæggende retningslinjer, som fremgår i 'Retningslinjer for beskyttelse af børn' i Landsforeningen af Væresteder.
2. Aldrig at forgribe eller udnytte et barn eller udføre handlinger, som overtræder børns rettigheder, og som udsætter et barn for risiko for overgreb.
3. Underrette om overgreb på børn eller mistanke herom i overensstemmelse med gældende national og international lovgivning og gældende retningslinjer.
4. Indgå i samarbejde ved undersøgelse af overgreb på børn eller mistanke og beskyldninger om overgreb på børn.
5. Bidrage til at skabe et miljø, hvor børns tarv sættes højest, samt at børn respekteres, inddrages og deres rettigheder overholdes.
6. Være indforstået med, at tilknytningsforhold, kontrakter og aftaler kan opsiges uden varsel, hvis der er begrundet mistanke om overgreb på børn, eller at de grundlæggende retningslinjer for beskyttelse af børn ikke overholdes.

Dato og underskrift

Bilag E: Tegn og signaler på overgreb

Børns tegn og reaktioner er komplekse og flertydige. Generelt gælder det, at hvis et barns adfærd afviger fra, hvad du normalt kan forvente af et barn på et givent alderstrin, er der grund til at være særlig opmærksom på barnet. Børn, som har oplevet omsorgssvigt og mistriksel, kan blive indadvendte, stille og isolere sig. De kan også blive udadvendte, aggressive og styrende. Hvis flere af reaktionerne optræder hos barnet på samme tid, kan det være tegn på, at noget er galt.

Dog er det vigtigt, at nedenstående ikke ses som en tjekliste, men derimod bruges til at skærpe opmærksomheden, når du oplever at være særlig bekymret for et barn. Hvis du ser flere af tegnene og er bekymret, så husk at dele din bekymring med dine medfrivillige. Hvis I er i tvivl om, I skal foretage en underretning, er det en god idé at læse vejledningen vedr. underretning (Bilag I).

Tegn på og signaler om vold

Fysiske tegn

- Mærker efter slag
- Brandmærker
- Sår på kroppen
- Mærker efter kvælningsforsøg
- Knoglebrud
- Symptomer på 'shaken baby-syndrom'
- Hyppige skadestuebesøg
- Psykosomatiske klager
- Vanskeligheder ved kropslig kontakt og berøring
- Søvnvanskeligheder

Psykiske tegn

- Tristhed
- Indadvendthed
- Ensomhedsfølelse
- Isolation
- Utryk tilknytning
- Mistillid til voksne
- Dissociation
- Lav selvfølelse
- Hjælpeløshed
- Skyld og skamfølelse
- Begyndende depression
- Svært at løsrive fra forældre/eller for hurtig løsrivelse
- PTSD (Post Traumatisk Stress Syndrom)

Sociale og adfærdsmæssige tegn

- Koncentrationsvanskeligheder
- Leg hvor vold illustreres
- Vanskeligheder med impuls kontrol
- Tab af kompetencer, indlæringsvanskeligheder
- Udadreagerende adfærd
- Følelse af frustration
- Hyperaktivitet
- Angst
- Selvdestruktiv eller selvskadende adfærd
- Udvikling af beskyttelsesstrategier
- Vanskeligheder med at regulere følelser

Tegn og signaler på at et barn kan have været udsat for seksuelle overgreb

Småbørn, fysiske tegn

- Rødmen, irritation omkring kønsorganer
- Have svært ved at gå eller sidde
- Mave- og fordøjelsesvanskeligheder
- Klager over utilpashed
- Ufrivillig vandladning eller afføring
- Revner i mundvige, sår i munden
synkebesvær, ubehag over for bestemte fødevarer/konsistens
- Usædvanlig kropslugt
- Følger ikke normal vækstkurve
- Smerte, kløe og udslæt omkring kønsorganer
- Vaginal blødning fra kønsorganer
- Blærebetændelse, skedekatar
- Blod i underbukserne

Psykiske tegn

- Humørsvingninger
- Tristhed
- Angst
- Uforklarlig gråd, skrigture
- Mareridt, bange for at falde i søvn
- Udvide ligegyldighed, robotlignende adfærd
- Ensomhedsfølelse
- Isolation
- Reagerer ikke på opfordring på kontakt, trækker sig
- ind i sig selv
- Mistillid til voksne
- Utryk tilknytning
- Dissociation
- Ukritisk i kontakten til andre

Sociale og adfærdsmæssige tegn

- Ændring i adfærd
- Seksualiseret adfærd
- Overdreven/tvangspræget onani
- Usædvanlig interesse i og viden om seksualitet udover alders- og udviklingsmæssigt niveau
- Koncentrationsvanskeligheder
- Leg med dukker, hvor seksuelle aktiviteter illustreres
- Regredierende adfærd
- Udadreagerende, aggressiv adfærd
- Hyperaktivitet
- Følelse af frustration og vrede
- Frygt for og modvilje mod bestemte personer eller steder
- Umotiveret gråd
- Koncentrationsvanskeligheder ift. leg og samvær med andre.
- Tavshed
- Påførsel af selvforskyldt smerte

Mellemstore børn, fysiske tegn

Mellemstore børn vil udvise de samme fysiske tegn og symptomer som småbørn.

Herudover:

- Psykosomatiske klager over smerter i underlivet, hovedpine, mavepine m.v.
- Vanskeligheder med kropslig kontakt, berøring, manglende blufærdighed
- Mangelfuld eller overdreven personlig hygiejne

Psykiske tegn

- Lav selvfølelse
- Magtesløshed
- Apati
- Skyldfølelse

- Skamfølelse
- Begyndende depression

- Indadvendthed

Sociale og adfærdsmæssige tegn

- Indlæringsvanskeligheder, manglende koncentration
- Udvide voksen seksuel
- Påfaldende påklædning
- Begyndende selvdestruktiv adfærd
- Tab af kompetencer
- Begyndende udvikling af beskyttelsesstrategier
- Mobning
- Begyndende selvmordstanker

Teenagere, fysiske tegn

Teenagere vil udvise de samme tegn og symptomer som småbørn og mellemstore børn.

Herudover:

- Tidlig seksuel aktivitet
- Tidlig graviditet og abort
- Forsøg på at tilbageholde fysisk udvikling

Psykiske tegn

- Depression
- Mistillid til andre
- Manglende identitetsfølelse
- Forvirret om kønsidentitet
- Forøget skyld- og skamfølelse

Sociale og adfærdsmæssige tegn

- Selvskadende adfærd, cutting, selvmordstanker og -forsøg
- Spiseforstyrrelser
- Alkohol og stofmisbrug
- Udvide pseudomodenhed
- Hemmelighedsfulde, skamfulde
- Udvikling af specielt kropssprog, kropsholdning, gangart m.v.

Bilag F: Vejledning om underretningspligt

Hvad er en underretning?

En underretning er helt konkret en besked til kommunen givet videre i brevform, via mail, via et telefonopkald eller ved personligt fremmøde. Beskeden har til formål at informere kommunen om, at et barn, som du har kendskab til, har behov for hjælp. Der er ingen formelle krav til, hvordan en underretning skal være.

Uddrag af Serviceloven om underretningspligt

§ 154: "Den, der får kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år fra forældres eller andre opdragers side udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare, har pligt til at underrette kommunen."

§153: "Personer, der udøver offentlig tjeneste eller offentligt erhverv, skal underrette kommunen, hvis de under udøvelse af tjenesten eller hvervet får kendskab til eller grund til at antage

- at et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte
- at et barn umiddelbart efter fødslen kan have behov for særlig støtte på grund af de vordende forældres forhold eller
- at et barn eller ung under 18 år har været udsat for vold eller andre overgreb."

Hvornår har man underretningspligt?

Alle borgere i Danmark er omfattet af den almindelige underretningspligt. Det betyder, at hvis du er frivillig i Landsforeningen af Væresteders aktiviteter, er du omfattet af den almindelige underretningspligt. Det gælder også, selvom du i dit professionelle virke eller er i en ansættelse, hvor du er omfattet af den skærpede underretningspligt. Derudover er der *den skærpede underretningspligt*, som gælder for værger, ansatte fagpersoner, offentligt ansatte, eller hvis man varetager opgaver på vegne af det offentlige.

Den almindelige underretningspligt

Den er gældende, når et barn bliver udsat for vold eller seksuelle overgreb, når der ikke bliver taget vare på barnets basale behov (for mad, søvn, opmærksomhed mm.), eller at barnet ofte bliver talt til og behandlet på en nedværdigende måde. Denne underretning skal baseres på egne konkrete observationer og ikke blot formodninger eller oplysninger fra anden hånd.

Den skærpede underretningspligt

Den adskiller sig fra den almindelige underretningspligt ved, at underretningerne udelukkende kan være baseret på formodninger og oplysninger fra anden hånd.

Hvad skal du gøre, når du overvejer at gå videre med en underretning?

Ring til politiet, hvis du er vidne til vold eller seksuelt misbrug, da disse er strafbare forhold, og akut hjælp kan være nødvendig.

- Prøv at være konkret og beskrive, hvad du ved, hvad du har hørt, og hvad du antager
- Start med at skrive dine iagttagelser ned. Hvem er det? Hvad har du set og hørt? Hvor tit? Hvornår? Og i hvilke situationer?

- Tal med din nærmeste leder, sammen kan I vurdere, om I har pligt til at underrette i det pågældende tilfælde
- Opsøg eventuel rådgivning hos fagpersoner i kommunen
- Vurder truslen mod barnet. Er den akut, så ring til politiet
- Tag barnets signaler alvorligt
- Tænk på, at en underretning kan være en hjælp til en familie, som ikke selv har ressourcerne til at søge den.
- Tal med forældrene/værgeren til barnet, hvis de ikke er direkte årsager til underretningen

Hvilke skridt bør du tage, før du underretter kommunen?

Landsforeningen af Væresteder anbefaler som en hovedregel, at familien, som sagen drejer sig om, orienteres om jeres bekymring. Men hvis der er mistanke eller viden om vold og seksuelle overgreb begået af forældrene, må man ikke orientere forældrene.

Det er altså som regel væsentligt at være i kontakt med forældrene eller eventuel værge, før du henvender dig til kommunen. Det er bedst, at der altid er en leder til stede ved dette møde, og at I deltager to personer. Du kan tale med forældrene om dine iagttagelser og høre deres forståelse af situationen, og hvad de mener, der kan gøres. I alle tilfælde går underretningspligten forud for tavshedspligten, og barnets tarv er altid i centrum. Du kan få mere at vide om den svære samtale med forældrene i bilag J.

Forældrenes eventuelle bemærkninger kan tilføjes underretningen. De bør orienteres om underretningen, og I kan gøre det klart, at I anser den som en omsorg for barnet og en mulighed for familien til at få den støtte, der er behov for.

Hvad sker der, når du har afleveret underretningen?

Kommunen skal senest 24 timer efter modtagelse af en underretning vurdere, om der er grundlag for at handle akut. Hvis der er et øjeblikkeligt behov, vil hjælpen blive iværksat med det samme. Hvis ikke vil kommunen ved almindelig sagsbehandling undersøge, om der er brug for hjælp til barnet og familien. Når du underretter kommunen, bliver du ikke part i sagen, og du kan ikke klage over de skridt, som kommunen vælger at foretage eller ikke at foretage. En underretning medfører ikke, at kommunen bliver forpligtet til at handle. Du har dog ret til at få en skriftlig kvittering fra kommunen for modtagelsen af underretningen. Du har mulighed for at være anonym, når du underretter.

Reagerer kommunen ikke, eller vurderer du, at den igangsatte foranstaltning ikke er tilstrækkelig, har du mulighed for at underrette Ankestyrelsen, som så vurderer, om kommunen gør det nødvendige.

Er du stadig i tvivl?

Hvis du er i tvivl om, hvorvidt du skal underrette i en sag, kan du få mere viden og vejledning hos din kommune eller hos Ankestyrelsen.

Bilag G: Den svære samtale med forældre

Hjælp til den svære samtale med forældre – når du foretager en underretning

I Landsforeningen af Væresteder oplever vi heldigvis sjældent, at frivillige må foretage underretninger til kommunen, fordi vi oplever alvorlig mistrivsel eller overgreb på børn i Landsforeningen af Væresteders aktiviteter. Men hvis man en dag står i den situation, hvor det er nødvendigt, har vi udarbejdet denne vejledning som et værktøj til, hvordan man bedst muligt orienterer forældre om, at der foretages en underretning. Det er samtidig en procedurebeskrivelse, som vi anbefaler, at man gennemgår med sin leder eller en ansat i Landsforeningen af Væresteder, inden man tager en samtale med forældrene om, at der bliver foretaget en underretning til kommunen.

Når man som frivillig har taget beslutning om at foretage en underretning, fordi man er bekymret for et barn, kan man stå med mange tvivlsspørgsmål. Ofte har man, inden beslutningen, forsøgt at gå i dialog med forældrene om sin bekymring, men har ikke set forbedringer af barnets situation, hvis underretningen er forbundet med generel mistrivsel hos barnet. Ofte har man også på dette tidspunkt talt om sin bekymring med sin aktivitetsleder eller andre frivillige, som kender familien – og er sammen nået til beslutningen om, at det er rigtigt at underrette.

Skal forældre altid orienteres om, at du foretager en underretning?

Landsforeningen af Væresteder anbefaler, at man som hovedregel orienterer den familie, som sagen drejer sig om. Undtagelsen er, hvis der er tale om strafbare forhold (f.eks. vold eller seksuelt misbrug). Så skal politiet og de sociale myndigheder kontaktes med det samme.

Hvis underretningen foretages på baggrund af generel mistrivsel hos barnet, anbefaler vi, at forældrene som udgangspunkt orienteres. Dette af etiske årsager og af hensyn til den fremtidige relation med forældrene. For at bevare relationen er det vigtigt, at forældrene bliver orienteret om din bekymring, inden den videregives til de sociale myndigheder.

Hvordan forbereder man sig til samtalen med forældre?

Hvis man HAR taget beslutningen om at foretage en underretning – hvad er så næste skridt? Kontakt eventuelt en ansat i Landsforeningen af Væresteder inden samtalen med forældrene for at få sparring og hjælp til proceduren. Overvej, hvad du skal have sagt, og hvordan du kan sige det på en respektfuld og samtidig tydelig måde.

Forbered dig grundigt blandt andet ved både at have noter med fra dine iagttagelser og kopi af underretningen. Vær tydelig med formålet med samtalen, som i dette tilfælde vil være at orientere forældrene om din beslutning om at foretage en underretning samt årsagen hertil.

Landsforeningen af Væresteder anbefaler, at I deltager to til samtalen, så I kan støtte hinanden før, under og efter samtalen. Det er vigtigt, at I er to, så man bagefter er to til at huske aftaler, tale om forældrens reaktioner og dele sin egen oplevelse af samtalen.

Overvej tid og sted for samtalen. Afhold samtalen på en hverdag, hvor forældrene har mulighed for at komme i kontakt med offentlige instanser dagen efter. Forældrene kan nemlig have brug for at kontakte f.eks. den socialrådgiver, der har modtaget underretningen, eller andre offentlige nøglepersoner for familien. Derfor er det ikke anbefalelsesværdigt at afholde samtalen op til en weekend eller helligdag, hvor

kommunen er lukket. Overvej, hvor samtalen skal foregå. Find et lokale, hvor I kan sidde uforstyrret. Sørg som udgangspunkt for, at børn ikke er til stede i denne samtale, da det kan være voldsomt for et barn at overvære forældrenes reaktioner.

Vær nærværende under hele samtalen. Sluk mobiltelefoner og find gerne et lokale på en neutral grund. Afsæt rigelig tid, så der er plads til at tale tingene ordentlig igennem. Hvis du vurderer, at det i den aktuelle situation vil hjælpe forældrene, så kan du opfordre til, at de tager en person med, som de har tillid til. Det kan være godt for forældrene at have et sæt ekstra øjne og ører med, så forældrene har mulighed for at tale samtalen igennem bagefter med en tredjepart.

Hvad skal man være opmærksom på under selve samtalen?

Det kan være en god idé at indlede samtalen med at fortælle alt det gode, du ser i deres barn og i dem som forældre, så de føler sig anerkendt for det, de kan, og at de hører, at du drager omsorg for deres barn (og dem som forældre).

Herefter kan du fortælle, at der alligevel er nogle forhold, som du/I er bekymrede over, og at du derfor ønsker at dele din bekymring med andre – dvs. foretage en underretning til kommunen – så de som forældre kan få mere støtte, end I kan give som frivillige i Landsforeningen af Væresteder.

Forældrene har som udgangspunkt krav på at vide, hvordan du opfatter barnet, og hvad du skriver til kommunen. Derfor er det en god idé, at der afsættes tid til, at de kan læse underretningen igennem, så I kan gennemgå den sammen. Forældrene informeres om dine iagttagelser, og du skal give dig god tid til at lytte og høre deres forståelse af situationen. Det er vigtigt, at du bliver på din egen banehalvdel, fortæller om dine iagttagelser og undlader fortolkninger og at tillægge forældrene motiver eller skylden.

Deres eventuelle bemærkninger kan tilføjes underretningen – gør det gerne klart, at I anser underretningen som en omsorg for barnet og en mulighed for, at familien kan få den støtte, de har behov for. Vis interesse og respekt for forældrenes synspunkter og reaktioner, men fasthold også dine egne observationer og pligten til at underrette kommunen. Vær fast på sagen, men blød på personen.

Hvis du synes, samtalen kører af sporet eller kører i ring, så sig til og hold evt. en pause. Du skal ikke tage eneansvaret for samtalen men involver gerne en ansat fra Landsforeningen eller en anden frivillig, som kan hjælpe med at afslutte samtalen.

Indgå en afsluttende aftale. Sørg for at have en aftale til sidst, der klarlægger, hvem der gør hvad og hvornår. Det skaber tryghed for forældrene at vide, hvad der skal ske og hvornår. Tjek gerne, at I har samme forståelse af aftalen.

Giv forældrene en kopi af underretningen samtidig med, at du sender den til kommunen.

Hvad skal man være opmærksom på efter samtalen?

Efter samtalen er det en god idé at få samtalen talt igennem med en ansat fra Landsforeningen af Væresteder. Også for at du kan få yderligere sparring og opfølgning på samtalen. Der kan f.eks. være behov for sparring i forhold til familiens fortsatte deltagelse i aktiviteten m.m.